Ч. 154. Чернівцї, недїля дня 14. (26.) липня 1896. Рочник XII.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА

на „**Буковину**“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернївцях, ул. головна ч. 17.

ВИХОДИТЬ

щодня кромі недїль і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернївцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надїсланім“ по 10 кр. від стрічки.

Галицкий видїл краєвий в справі еміґрациї.

В послїдних роках появив ся — як відомо — у вехідній части краю сильний і неприродний рух еміґрацийний до Бразилїї, котрий з ріжних причин уважати треба для нашого краю і для самого населеня селяньского шкідливим.

Видїл краєвий не спускав з уваги сеї так важної, а до порішеня дуже трудної справи, і коли перший рух еміґрацийний в нашім краю появив ся, зарядив відповідні доходженя, щоби зібрати потрібні дати про той рух і его причини. З переведених доходжень, а іменно з надісланих відповідий видїлів рад повітових і старостів на розісланий їм квестіонар, виходить, що на сей рух склали ся ріжні причини. Одні з них як нещастя елементарні (град, посуха, слота, миши, пожежі і т. п.) суть сего рода, що їх ухилене від волї людскої не зависить; иньші знов причини н. пр. низький стан просьвіти нашого люду, за котрим іде непорадність, брак підприємчивости, лїнивство, скоре слухане несовістних і неретельних краєвих та заграничних аґентів еміґрацийних, котрі лише дбають про свою власну користь — аж тогдї будуть могли бути усунені, коли просьвіта у нашого народу піднесе ся.

Однак суть ще й иньші важні причини, котрі після вислїдку переведених доходжень викликали загальне з'убожіне населеня селяньского в нашім краю і рух еміґрацийний, н. пр. надмірний подїл ґрунтів селяньских, котрий потягнув за собою упадок господарства селян і зменьшив їх продукцию, цїлковита недостача зарібку в зимовій порі, або заробок недостаточний, перетяжене податковими і ріжними оплатами, брак дешевого і приступного кредиту, в наслїдок чого наступило надмірне задовжене власности селяньскої, значні простори неуправлених пасовиск і неужитків громадских, котрі можна би взяти під управу і в той спосіб побільшити простори, надаючі ся під управу, а котрі в деяких повітах супротив заєдно більшаючого населеня вже не вистають і т. д. — при помочи правительства і краю, а передовсїм при добрій воли і охотї самої суспільности, дали би ся з часом усунути.

В тій справі ухвалив сойм на засїданю д. 3-го лютого с. р. поручене видїлови краєвому, щоби і на дальше уважав на рух еміґрацийний в краю, збирав відомости о его розмірах і напрямах, а скілько в тім побачить вплив економічно і суспільно шкідних чинників, щоби в порозуміню з правительством старав ся о як найбільше енерґічне спинюване дїланя тих чинників.

Специяльно же поручив сойм видїлови краєвому, візвати репрезентациї тих повітів, де збільшає ся рух еміґрацийний до Бразилїї, щоби вказали средства, примінені до місцевих потреб і обставин, котрі могли би успішно противдїлати сему рухови.

Виповняючи поручене соймове, видїл краєвий віднїс ся до 25 видїлів повітових, навіщених горячкою еміґрацийною, взиваючи їх, щоби з огляду на се, що горячка еміґрацийна в тих повітах ще не вигасла, а бодай заходить обава, що она у відповідній хвили наново захопить населене в тім повітї, — видїли повітові заняли ся як найревнїйше сею справою, всесторонно над нею призадумали ся і найдальше до кінця вересня с. р. предложили видїлови краєвому свої внесеня.

Видїл краєвий звернув увагу видїлів повітових на своє розпорядженє з дня 17. марта 1896 р. і з дня 10. квітня 1896 р. в справі розвиненя економічної дїяльности рад повітових і доставленя дешевого кредиту селянам за посередництвом кас щадничих, котрі то розпорядженя мають цїль, піднести добробит нашого люду, а тим самим можуть усунути одну з найважнїйших

---

39)

ЦАРІВНА.

Оповідане

Ольги Кобилянськоï.

—

(Дальше).

Коли бачимо ся з Орядином в театрі, на концертах або иньших публичних місцях, тодї зачаюємо ся на себе поспολу. Зелектризовані, майже перелякані в хвилї стрічі, відчуваємо майже в тій самій хвилї потребу завдати одно другому біль. Я узброюю ся у всю гордість, яку маю до розпорядимости, щоб дати ему відчути, що я о любов і співчуте не благаю; він же хоче менї доказати, що не робить собі з мене нїчого, що потїшив ся уже давно по моїй втратї.

Єго невідмінний спокій виводить мене з рівноваги, а раз занепокоєна трачу звичайний настрій. Силую ся не думати над ним і — думаю про него майже неустанно.

До чого у него сей уданий, аж в зарозумілість переходячий спокій? питаю себе. Чи він соромить ся любови, як якого лиха? Чи він мовчить з упрямости? Коли би між нами мало прийти до якого поєднаня, то я не вчинила би нїколи першого кроку. Колись думала я инакше, але тепер переконую ся о неможливости такого вчинку. В менї щось уперте — аристократичне, що має надо мною неограничену власть, і я корю ся тій власти. В цїлости мої почутя до него якісь дивні. В деяких хвилях пересьвідчена я, що могла би й не занимати ся ним, коли-б постановила собі то твердо. Але з якої причини постановляти собі таке?

Одного разу чула я щось з его приватного житя, що кидало дуже погане сьвітло на его совість і звичаї. Сего не надїяла ся я нїколи від него і оно дало менї нагоду заглянути в его душу і спосіб думаня. Тим всїм гризла ся я аж до фізичної утоми, однак не могла его брати в оборону супроти голосів, що его ганили. З другої сторони я тїшила ся его ростом і відчувала якесь вдоволене. Чи не була се по части і моя заслуга, що він покинув свій плян загребувати ся десь на селї і жити „лиш для себе“? А так коли стане независимим, то повстане (як говорив менї ще перший раз) проти того, що ему видасть ся найтяжшим лихом нашого народа, і буде боронити прав его. Правда, зовсїм безінтересно не поступала я собі тодї. Я не могла в ті часи стати его жінкою, але коли-б я була перемогла себе і дала слово? Так поступає собі неодна, особливо ті, що жиють в зависимих обставинах, але я не хотїла йти тою дорогою, она видала ся менї негідною мене і его. А тепер, коли він справдї йде в гору, ворогує на мене, що я не хотїла ему подати руки до буденного щастя. Чи щаслива я може? І що-ж, коли б ми були й побрали ся? Були би певно тяжко працювали, були би певно отупіли потрохи, збайдужнїли, — а так нема в моїм житю лиш жадного „закінченя“, і „істориї“. Я й бою ся якого там „закінченя“: менї здає ся, що коли-б оно настало, зачинились би менї дверi до всїх сфер думаня на завсїгди: нї, у мене неприхильна натура до того.

Тодї, коли я его любила цїлим жаром першої любови, була би може й полагодила якось свої відносини, а тепер от що виросло з непорозуміня і фалшивої честилюбивости! Нї, де вже раз любов панує, нема місця для думок; а де думки беруть верх, блїдне она нечайно і завмирає.

Перший раз ми не думали богато над своїми істотами.

І я усьміхнула ся згадавши ті часи. Ах, та любов! скілько то терпіло ся, скілько пролило ся гірких слїз, передумало ся мрій, а однак щастя і краси тих хвиль не відчувала я тодї, а тепер відчуваю лиш мелянхолїю всякої укінчености...

*

Отсе, що я нинї з кровавою розпукою пишу, правда.

Недуга панї Марко змогла ся так дуже, що передвиджую вже ясно еї убійчі наслїдки. Для неї нема вже виходу. Ходжу мов строєна, мов той туман і дивлю ся довгими-довгими хвилями бездушно вперед себе. А она бідна... ох, я не можу на неї дивити ся! — Боре ся всїми силами, щоби перемогти свого ворога, остати ся ще при житю: ще хоч так довго, щоб его побачити хоч раз, поблагословити послїдний раз! Він знає, що она хора і обіцяв, коли-б се ему вдало ся, прибути на кілька днїв.

Она від чотирьох недїль не покидає постели цїлком, а страви ледви дотикає ся.

Я не розбираю ясно, що зо мною, і не думаю над своєю будучностию. Знаю лише то одно, що трачу свою останну підпору, заступницю

причин, які нарід спонукають до еміґрациї.

Повисше поручене вислав виділ краєвий до виділів повітових в Бібрци, Бучачи, Борщеві, Бережанах, Бродах, Чорткові, Чесанові, Гусятині, Ярославі, Камінці струмиловій, Львові, Підгайцях, Перемишлянах, Раві, Рогатині, Скалаті, Сокали, Станїславові, Тернополи, Золочеві, Жовкві, Збаражи, Жидачеві і Заліщиках.

Крім того віднїс ся виділ краєвий до намістництва з запитанем, чи і які рішеня правительства запали в тій справі, а заразом просив удїлити урядових відомостий о теперішнім руху еміґрацийнім в краю, а іменно в котрих повітах горячка еміґрацийна обхопила населене селяньске; кількo родин і кілька осіб з кождого повіту виеміґрувало; кілько несовістних аґентів потягнули орґани правительства до одвічальности за баламучене селян і намовлюване їх до легкодушної еміґрациї. Вкінци просив виділ краєвий намістництво подати єму, які урядові відомости одержало оно послїдними часами від посольства в Ріо Жанейро і від консулятів в Бразилії о судьбі еміґрантів галицких.

Канада.

Прийшовши до переконаня, що Канада есть найвідповіднїйшою для кольонїзациї наших людий, завязав ся в Америці комітет в сїй справі і віднїс ся до канадийского правительства з жаданем як найточнїйших інформаций і можливих уступок для наших кольонїстів.

Правительство канадийске приняло жаданя комітету дуже прихильно і вислало свого аґента, щоби він з виділом комітету, а то „Союза“, товариства американьских Русинів, трактував в тій справі.

Аґент той прибув вже 8-го с. м. до Шамокін, Па., де в присутности виділу „Союза“ і других людий зробив слїдуючу умову:

1) Що тілько членам тов. „Союз“ правительство канадийске дасть всякі можливі зниженя.

2) Що в місци, де будуть осїдати наші люди, без відомости „Союза“ нїхто иньший осїсти не може.

3) Що кождий чоловік, висланий „Союзом“, дістане не лиш знижене цїни їзди на зелїзницях канадийских, але й американьских.

4) Що кождий чоловік буде міг взяти 200 фунтів річий з собою за дармо; коли буде мати більше, заплатить лиш половину належитости; цла також не буде платив на границі.

5) Що кождий чоловік дістане 160 акрів (113 морґів) землї, якої собі сам вибере, за дармо.

6) Що на землю тоту дістане по 3 лїтах deed, т. є. земля тота перейде на его виключну власність; він може єї продати, дарувати і т. и.

7) Що на всякі будинки дістане дерево за дармо.

8) Що коли збере ся 30 фамілїй, дарує ряд 160 акрів землї для церкви і сьвященика.

9) Що коли буде 10 дїтий в вiцї шкільнім, вибудує ряд школу, на котру буде платив $^{2}/_{3}$ части, а громада $^{1}/_{3}$.

10) Що двох делеґатів дістане білет за дармо.

До того треба ще додати, що там податків жадних нема, крім того що на школу, що земля добра і що наші люди вже там суть від 2—3 лїт засілі.

Так отже міркуйте, Дорогі Братя, — пише *Свобода* — як кому вже не можна нїяким способом лишити ся в краю, то вибирайте ся радше до Канади, як маєте йти по певну смерть до Бразилії або Австралії. „Союз“ зробив і робить дальше свое, а ви робіть знов свое. Міркуйте, чи вам лучше йти до Америки, чи лїпше в краю зістати. Намавляти когось годї. Но хто направду мислить іти до Канади, нехай пише на адрес John Glowa, Excelsior, Pa. і подасть єму слїдуюче:

1. Своє правдиве імя і прізвище.
2. Край, повіт, село — звідки походить.
3. Число лїт.
4. Імена і вік жінки і дїтий.
5. Своє теперішне заняте і докладний адрес.
6. Письменний, чи неписьменний.
7. Скілько лїт в Америцї.
8. Коли мислить іти до Канади: тепер ще, чи аж на весну (подати в приближеню час).
9. Чи належить ся єму що в краю (сплата, поле, або що иньше) і що думає з тим зробити.

На то всьо мусить кождий совістно відповісти. Бо коли чоловік вибирає ся до Канади раз на все — то мусить розпорядити ся своїм маєтком, що в краю, і продати его, дарувати, або що иньше зробити.

Крім відповідий на повисших девять питань, ще мусить кождий заслати в листї одного доляра. Доляри тї будуть ужиті на видане книжочки описуючої докладно землю і порядки канадийскі, котру кождий дістане за дармо. Коли-б які гроші по виданю ще зістали ся, будуть прилучені до фонду еміґрацийного, взглядно кольонїзацийного.

На конець не треба здає ся і згадувати, що кождий, що буде хотїв користати з улекшень, які дає тов. „Союз“ на підставі умови з правительством канадийским, буде мусів напеpед вписатись яко член „Союза“; 50 цент. вступного і 50 цент. місячного, се-ж не такі великі гроші, щоб не мож заплатити взамін за тi полекші, які дає „Союз“ своїм членам.

НОВИНКИ.

Чернівцї, дня 25-го липня 1896.

Именованя. При рахунковім видїлї галицкого намістництва іменовані радник Франц Рек старшим радником, повітовий комісар Мечислав Александрович і ревідент Антін Салик радниками рахунковими.

Перенесенє. Почтовий контрольор в Сучаві Єронім Попович перенесений до Чернівців.

Конкурс до бурси. В доповненю до оголошения Народного Дому в Чернівцях про отворене бурси додаємо, що в поданях учеників треба залучити метрику, сьвідоцтво шкільне і сьвідоцтво убожества в тім випадку, коли ученик має жити в бурсї за зниженую оплату.

Посол Щепановский мав, як доносять польскі часописи, на довірочних зборах заявити, що не думає більше кандидувати на посла до ради державної, а коли-б его проте вибрано, то не прийме мандату.

Філїя тов. „Руска Школа“ в Серетї устроює в недїлю, дня 2-го лат. серпня с. р. о 5 годинї по полудни в будинку тамошної школи народної головні збори своїх членів, на котрі запрошує і всїх Русинів та Русинок, котрим не байдужний розвій руского шкільництва в сїм повітї. Центральний виділ черновецкий вишле на збори свого відпоручника і надїєсь участи всїх інтелїґентних родин з повіту, особливо учи-

---

матери моєї і що підо мною провалює ся ґрунт.

Менї судило ся тинити ся від стріхи до стріхи, переживати ріжні упокореня, сї гидкі чувства, негідні чоловіка, котрі ненавидїла я з дитиньства, поборювала всїми силами на дармо...

Се немов би справджував ся якийсь проклін, що всї, котрих я люблю, опускають мене.

Збудивши ся сеї ночи, кинула ся я до еї постелї, а она виглядала так як ті, що вибирають ся вже на тамтой сьвіт. Лежала мов мертва, біла, ледви дихала. Мене проняв холод і я мимоволї подумала: „Тепер наступила ся хвиля“. Опісля схиливши ся над нею, доторкнула ся я нїжно еї чола. По недовгім часї отворила она очи і дивила ся через хвилю майже бездушно вперед себе.

„Ви спали, панї Марко?“ питала я з уданим супокоєм, хоч серце стискало ся в менї з несказаного жалю.

„Спала. Чому ти мене збудила?“

„Хотїла подати лїкарство...“

„Я дуже ослабла, Наталко.“

„Тепер стане вам лекше; возьміть ще сих кроплїв, то не буду вас більше будити.“

„Але чому я так дуже ослабла?“ спитала і звернула на мене свої великі, запавші очи.

„Недуга втомила вас, дорога панї, але вже завтра стане вам лекше.“

„Ой лекше!“ прошептала ледви чутно; а опісля, по малїй хвилинї, взяла з трудом мою руку і притиснула еї до уст. „Ти добра“, сказала і замовкла. Здавало ся, що якесь зворушене душить еї...

„І менї жаль, що нїхто не знає, що ти така... Ой, сироть ти моя, сироть бідна!“

Она говорила з напругою тихим голосом, а я плакала тихо, закусивши зуби.

„Сьвітло еси ти, однак не фальшиве, вижичене — нї, правдиве! Наталко, приклич менї завтра сьвященика... я вірю в Бога. Ти чуєш?“

„Чую, дорога панї.“

„Я вірю в Бога...“

По малїй хвилинї мовчаня зітхнула тяжко і прошептала. „А его нема: нема і нема... і вже его не побачу. Наталко?“

„Чую, дорога панї.“

„Він писав, що приїде?“

„Писав; і він приїде! Може завтра, може позавтра.“

Она зітхнула знов тяжко, і не випускаючи моєї руки із своєї, здавало ся, знов засипляла, однак не заснула. Говорила ще хвилями. Я слухала, не перебиваючи еї. Раз сказала цїлком шепотом: „Ти хотїв, щоб я мовчала, і я мовчала. Она нїчого не знає.“

Она говорила очивидно до сина о якійсь тайнї... Я відчула, що не повинна була слухати тих слів, бо хто-ж був та „она“?

Однак она не говорила більше. Раз немов прокинула ся, сказала по нїмецки цитат з сьвятого письма, котрий любила дуже: „Und darum wenn ich nicht allmächtig bin im Fleische, allmächtig aber dem Geiste nach, kann ich das Fleisch überwinden, und darum bin ich der Sohn Gottes nicht dem Fleische, sondern dem Geiste nach.“ Опісля замовкла. Здавало ся, говорила его механїчно.

Я спитала цїлком нїжно, чи в неї що не болить:

„Gott ist keine Illusion“ відповіла менї на се і не говорила більше сеї ночи. . . . .

. . . .

Я сидїла край постелї з заслоненим лицем у понурій задумі над хорою, над ним і над тим, що оно так склало ся. Що він скаже? Се буде для него страшний удар, він мав лиш еї, думав вернути ся з часом і жити з нею, а тимчасом ледви рік минув, а она відійде від него на завсїгди. Ох, коли-б лиш чим скорше прибув, щоб застав еї ще живу! Лїкарі казали, що коли вода підійде до серця, она умре. Я писала єму, щоби приїздив як найскорше (він приїхав на дуже короткий час до Полї), а він відповів телеґрафічно, що прибуде. Она жде — коби лише діждала ся его!

Чому мусїла умирати, чому як раз она і ще так вчасно! Чому мусїла мене доля з нею злучити, щоб по недовгім часї розлучити так немилосерно, щоб я остала ся знов сиротою? Що пічну я? що? що? питалась я раз по раз себе і усьміхала ся майже в тій самій хвилї гірким усьміхом у відповідь. Іти назад туди між тих, що годували мене ненавистю, чи шукати другої панї, що хлїб давала би; запродати волю свою за кілька нужденних золотих, бо такої другої не найду більше! А де жити до часу нової служби, під якою стріхою, під чиєю опікою? А моя праця, мої цїли, мрії мої... що з ними? Я

телїв, котрі повинні-б заохотити до того і сьвітлих господарів.

Румунїзаторску читальню „Stelut-у“ в рускім селї Брязї, про котру ми вже споминали, отворяє, як се стоїть в „Gazet-ї Buc.“, вихвалений в „Бук. Вѣдомостяхъ“ Прелич. Не знати, чи запрошений на се „торжество“ і г. Тиміньский. Варта-б використати сю нагоду й пальнути бесїду о „безподставныхъ нарѣканіяхъ новоеристовъ на румунизацію.“

В 4-кл. народній школї в Клокічцї було в минувшім шкільнім роцї 1895/96 разом 255 дїтий, а то 149 хлопцїв і 115 дївчат. Після народности було 123 Волохів, 75 Русинів, 34 Нїмцїв і 23 Поляків, а після віроісповіданя 142 гр. пр., 54 гр. кат., 29 рим. кат., 1 протестант, 32 жидів. При кінци шкільного року було лише 211 дїтий. Науку удїлювано в нїмецкій, рускій, волоскій і польскій мові. В часї від падолиста 1895 до квітня 1896 відбула ся також доповняюча наука в двох хлопячих, а двох жіночих курсах. До доповняючого курсу учащали 35 хлопцїв і 23 дївчат; після народности було їх 25 Волохів, 18 Русинів, 8 Нїмцїв і 7 Поляків, а після віроісповіданя 32 гр. пр., 10 гр. кат., 10 рим. кат. і 6 жидів.

Конкурс розписаний на посаду надучителя 4-кл. народної школи в Садаґурі з рускою і нїмецкою викладовою мовою. Подавати треба до 20 го серпня с. р.

Гірка доля еміґранта. В зимі виеміґрував з села Кадлубиск, брідского повіта, господар Семко Стефанчук з жінкою, сином, донькою і 21-лїтним Николаєм Юхимовим в Бразилїю. По довгій блуканинї дістав він в кольонії Велінї около 12 морґів лїса без нїякої хати. Побачивши, що не зможе з того жити, він пустив ся з якимсь нїмецким мулярем на заробітки. Але муляр напав на дорозї на него і забрав єму послїдні 40 зр. По тім пішов Стефанчук над море і тяжко працював на кораблї. Міжтим померли его жінка і дїти, тож він на тім кораблї повештав ся до Африки, а відтам до Анґлії і Франциї, але вкінци вернув з жебрацкою торбою до Кадлубиск. де тепер проклинає несовістних аґентів. Він не може навіть говорити, так страшно охрип. Стефанчук просить повідомити о тім всїх, щоби здержати ще в час охочих до еміґрациї. Він зрештою готов кождому подати докладні відомости, як страшно бідують галицкі еміґранти в Бразилїї.

Новий скандал на будапештеньскій виставі. За короткий час, який триває будапештеньска вистава на доказ „культурних здобутків Мадярів“, вийшли на верх скандали, яких на виставах справдїшного культурного народу не буває. А ось тепер викрито знов, що якась спілка проворних людий відберала від гостий вистави неправно білети і продавала їх дальше. Виставовий комітет має з того шкоди на 10.000 зр. Оно дивно виглядає, як могла така спілка під оком будапештеньскої полїциї вести такий „файний ґешефт“ на самій виставі. Та правда, та сама будапештеньска полїция не вміла встеречти славного злодїя Аффендакіса. Тим дає Угорщина новий доказ своєї „культурности“.

Уличні аґітатори румунїзаторскі. Нїхто иньший, тільки сам барон Никольцьо Мустаца напав підчас вступних іспитів до рускої ґімназиї на улици на руского господаря, що йшов із своїм сином до школи, й став відмовляти его від рускої ґімназиї. Цїкаву розмову покровителя „русскихъ консерватистовъ“ з руским селянином подамо в цїлости, скоро одержимо єї, що нам обіцяно. На тепер нотуємо факт, що пан барон пішов між уличних аґітаторів румунїзаторских.

Комунїстичне село в Австро-Угорщинї. Що у Сербів є початки комунїзму домашного в т. зв. задругах, се знане, але майже нїкому не було звістне, що в Угорщинї є село, в котрім панує комунїзм що-до родинного і домашного уряджeня. Село лежить в горах і називає ся Чічманї в комітатї Тренчин. Там не сьміє ся недвижиме майно родинне продавати або дїлити. Майже всї мужчини родин жиють через велику часть року поза родинним селом (они торгують склянними товарами) і заробляють яко торговельники гроші, котрі відсилають домів. Там жінка складає гроші до спільного куфра і при кінци року роздїлюють заробіток рівномірно. З окінченим 24-им роком житя кождий мужчина обовязаний взяти собі жінку і она мусить від того часу з родиною працювати на прожиток. Заряд має в руках найстарший в родинї або вибраний старший. Так само поєдинчим як управа є у них також спосіб житя. Кождий сам виробляє собі убране і знаряде, а в зимі можна часом побачити, як мужчини — прядуть.

Розрухи в Малім Пештї. Передвчера рано прийшло в Малім Пештї, де мешкають переважно самі робітники, до грізних розрухів. Причиною була конкуренция, яку роблять омнїбуси місцевій зелїзници. Казала собі дорого платити, а громада Малого Пешту завела у себе омнїбуси. Коли отже передвчера робітники хотїли їхати до Будапешту омнїбусами, полїция старала ся тому перешкодити. З того прийшло до розрухів. Кілька сот людий людий лягло на шинах і над'їхавший поїзд мусїв станути. Опісля кинулась товпа на поїзд, стала бити службу зелїзничу і кидати камінєм до ваґонів, так, що пасажири мусїли утїкати. Наконець розбито зовсїм два ваґони. Аж жандармериї удало ся опісля зробити спокій. При тім арештовано кількоро людий.

Як довго жиють лїкарі? Один нїмецкий лїкар заняв зя у вільних годинах статистичними студиями на тему, як довго жиють лїкарі. Не входячи в те, о скілько вірні ті статистистичні дані, можемо сказати, що за послїдних пять столїть житє лїкарів подвоїло ся. Іменно жив в 16-ім столїтю кождий лїкар пересїчно лише 36 лїт і 5 місяцїв. В слїдуючих столїтях жили довше, а тепер жиє лїкар пересїчно 53 лїт і 7 місяцїв. А щоби ще додати до того всего один новий доказ правдивости тих висновків статистичних, доносимо, що сими днями умер в Льондонї лїкар др. Саломон в 122-ім роцї житя. Він зараз по осягненю докторского дипльому оженив ся з мілїонеркою і займав ся лїкарскою штукою як спортом. Кажуть, що др. Саломон від свого 22-го року сильно курив циґара і любив добрі француські вина.

Телєґрама доокола землї. На електричній виставі, яка тепер відбуває ся в Новім-Йорку, вислано недавно тому телеґраму доокола сьвіта такого змісту: „Господь Бог сотворив богатства природи, а наука уживає електричної сили на славу народів і для мира на сьвітї“. Ту телеґраму вислав предсїдатель телеґрафічного відділу, Гандлер, що сидїв при однім кінци стола на виставі; на другім кінци того стола сидїв Едісон, і мав відобрати ту телеґраму, коли она оббіжить землю доокола і верне назад. О 8 год. 34 мінут вийшла телеґрама через Чікаґо, Льос Анґелос, Сан-Франціско, а звідтам до Ванкувер, Віннїпеґа, Монтреалю, Канзо і Льондону, де наспіла в 4 мінути. З Льондону пішла телеґрама дальше через Лїсбону, Ґібральтар, Мальту, Александрию, Суез, Бомбай, Мадрас, Сінґапоре, Шанґай, Наґасакі і Токіо, а наконець в 90 мінут по єї висланю відобрав єї назад Едісон при столї на виставі. Єсть то отже найскорша телеґрама, яку коли передавав межинародний телеґраф. Кошти тої телеґрами виносили 152 долярів (312 зр.)

Слава а товстість. Славні мужчини правильно суть худі. В старинї Цезар все казав, що товстим людям не можна приписувати великих здібностий. О славних женщинах можна цїлком противне сказати, бо слава у них майже правильно сполучена з широким розміром тїла. Всї женщини на тронах в минувшинї і в теперішні часи не можуть жалувати ся, що худі. Коли судити по образах і статуах, то королева

зітхнула важко і перед моєю душею появила ся бабуня.

„Бог тебе не опустить, Він милосерний, добрий, а ти прецїнь сирота!“ — пригадали ся менї єї, раз до мене висказані потїшаючі слова. Справдї я сирота і тому... менї прийшла охота перерозсьміяти ся шаленим сьміхом, однак я перемогла себе і змовчала. Хора обернула ся неспокійно на другу сторону і застогнала жалісно. Опісля уснула.

„Gott ist keine Illusion!“ казала она і на якій підставі? Але правда, в неї були свої думки, і она вірила в Бога, хоч не ходила нїколи до церкви. Від часу, як поховала свого мужа, перестала бувати в Божих домах, але не говорила нїколи, чому.

„А коли-б Бог і був іллюзиєю“, плутало ся менї щось довго в голові, то она єсть, як сказав раз один славний чутливий мужчина „послїдною великою іллюзиєю людскости...“

Чи се не злочиньство розвивати ту іллюзию? Чи людскість без сеї іллюзиї буде лїпша?

. . . .

Коли я в дві години пізнїйше уснула, приснив ся менї Христос.

Стояв одягнений в довгу тоґу, руки зложив на грудях і ждав.

Величне, жарко сходило сонце і его проміне сипало ся на него мов плавне золото. Єго лице, лагідно смутне було звернене на захід. Звідси долїтав, немов від зближаючих ся филь народу, ріжнородний гамір, зойки, сьміх — перражаючий сьміх. Він немов знав, що отсе все мусїло наступити, бо не дивував ся анї трохи і по нїм було видко терпеливість і готовість довго ждати.

Переходячи попри него, я склонила ся.

„Чому кланяєш ся менї?“ спитав спокійно. „Чи не чуєш? Там на заходї сьміх. Сьміють ся з Вітця мого і з мене. Але они мусять сьміяти ся, бо настав час сьміху і знесиля. Настав час, де їх житє мучить і викликує безнадїйність. Я вижидаю відзиву сьвіжої і чистої сили, а ти чого шукаєш?“

Я хотїла щось відповісти, не знаю напевно що, але не могла найти відповідного слова, щоб виявити свою думку. Він немов відгадав ту думку, бо сказав: „Справедливости? любови? Пожди, нехай сьміх сей утихне і сонце у-друге зійде....“

*

Померла.

Чотири днї пізнїйше і майже о тїй самій порі, а в три годин потім прибув він. Слабий, з утоми ледви держав ся на ногах — їхав майже без перерви, щоб застати єї при житю — і спізнив ся. Не знаю, чи описувати нїму, але глубоко потрясаючу сцену, коли прибув і довідав ся, що єї вже нема. На мої слова — він стрітив мене першу в комнатї — що єї муки вже скінчили ся, — глянув на мене не своїми очима і поблїд як смерть. Опісля пішов до неї і просив не впускати до него нїкого, хотїв з нею остати ся сам, і остав ся аж до ясної днини, доки не прийшли прикликані жінки убирати і спорядити покійницю, і не появили ся знакомі та деякі далекі кревні, з котрими небіжка не жила. Тодї я увійшла до него і застала его, як лежав коло мертвої з головою на єї грудях і як — не міг плакати. Кажуть, що се сьмішно, коли мужчина піддає ся розпуцї і що слези до лиця лише женщинї. Може і сьмішно оно у тих, у кого слези без жалю в очах. Але коли у чоловіка жаль справдїшний і глубокий, тодї плач его, хоч би без слїз і нечутний, — страшний.

Я просила его лагідно, щоби відійшов уже, щоби подумав і про себе, відпочав по тяжкій подорожи, котра позбавила его вже доволї сил, щоби вчинив се хоч з уваги на се, що на него жде стілько орудок і задач і що дорогу покійницю треба відповідно похоронити, але він не слухав мене. „Оставте мене, ще хвильку, ще одну однїсеньку“ благав. „Я не бачив єї так довго, не бачив хоть би один момент живою, а незадовго заберуть єї звідси і все скінчить ся.“ І промовивши се на силу, повалив ся обесилений як перше на єї груди.

В виду сеї тихої розпуки я майже не знала, що робити. Усївши мовчки поруч него коло мертвої, ждала я з отупінєм. Я розуміла его жаль і менї видало ся дуже нерозумним, переривати праведний смуток его якимись потїшаючими фразами; очивидно его страшно болїло, що не міг бути сам при нїй хотьби і годину підчас цїлої єї короткої але тяжкої недуги, і не був при нїй в єї остатних хвилях...

(Дальше буде.)

Клеопатра певно була товста, а так само цариця Катарина. Також „добра королева Анна“ Анґлії визначала ся, як і іспаньскі королеви Христина і Ізабелля товстостию. Те саме можна сказати про теперішну нідерляндску королеву-реґентку і анґлійску королеву. Не инакше має ся річ в літературі. Юрий Еліот, Жорж Сан, Ганна Море, пані Стаель і Блаватска, всї они були грубі. Одиноку виїмку в тім взглядї становить Сара Бернар.

По американьски. Европейцї вже мало по малу призвичаїли ся до ріжних дивацтв Американців і тепер їм справляють такі „штуки“ хиба забаву. До таких забав можна також зачислити найновійший випадок: Новий Йорк буде від тепер мати кладовище для — псів. Одна богата Американка купила величезну площу для виконаня своєї улюбленої гадки, а то тому, бо — як каже — пси то найвірнїйші приятелї чоловіка, з більшим посьвяченем, як 99 процентів людий. Тож она каза а уложити плян великого кладовища для псів. Найлїпші місця дістануть пси, котрі за житя визначили ся якимсь геройским дїлом або походять зі славної родини (цїлком як у людий!). Але також біднї пси дістануть кождий своє окреме місце. Одна американьска ґазета вже навіть подала взори памятників для псів. Кождий порядний пес може тепер супокійно кінчити своє житє в Новім Йорку, бо дістане по битю в житю може ще памятник по смерти.

Телеґрами „Буковини“.

З дня 25-го липня 1896 року.

Атени. Пропамятне письмо, котре могамеданьска депутация з Крети передала амбасадорам, поручає реорґанізацию жандармериї і судів, і підносить, що кожда концесия для християн буде становити постійну небезпечність для супокою на острові.

Атени. Повстанцї на Кретї замовили собі знаряди для уставленя телеґрафу. В Гаракліон тревае все ще небезпечність для Турків.

Ліль. Підчас кінцевого засїданя робітничого конґресу прийшло до бійки на дорозї. Публика зачала верещати, коли социялїстичні делеґати опускали конґрес, і сьпівала француский гимн. Противники социялїстів вибили бурмістрови і єго двом урядникам вікна. Аре товано 21 осіб. Каварня на площі коло двірця цїлком знищена: редактора орґану Буляже Депеш тяжко ранено. О півночи привернено порядок.

Виданя „Буковини“.

Перші Зорі, оповіданє Теодота Галїпа, сторін 110, вісімки, цїна 30 кр., з пересилкою 35 кр.

В день сьвятої волї. Оповіданє О. Я. Кониського, сторін 42, 16-ки, цїна 10 кр., з пересилкою 12 кр.

Для передплатників „Буковини“ обі книжки коштують лише 30 кр. разом з переслкою.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.